

УДК 338.64

Билінська О.Б.

здобувач

Університету банківської справи

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИХ ВНЕСКІВ У СИСТЕМІ СТРАХУВАННЯ ВКЛАДІВ

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF IMPLEMENTING DIFFERENTIATED CONTRIBUTIONS TO THE DEPOSIT INSURANCE SYSTEM

АНОТАЦІЯ

У статті розглядається міжнародний досвід диференційованих внесків у системі страхування вкладів; підходи та критерії оцінки ризиків, що сприятимуть оздоровленню банківської системи через посилення нагляду за банками, збільшення довгострокових депозитів, підвищення довіри вкладників до системи гарантування вкладників та банківської системи в цілому. Виділено основні переваги та недоліки підходів, заснованих на критеріях оцінки ризиків, з врахуванням світового досвіду, що дозволить банківському ринку стати більш зрілим та конкурентоспроможним. Визначено критерії ефективності диференціювання ризиків, переваги та недоліки кожного підходу.

Ключові слова: оцінка ризиків, депозит, диференційовані внески, фінансування, система страхування, страхування вкладів.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается международный опыт дифференцированных взносов в системе страхования вкладов; подходы и критерии оценки рисков, которые будут способствовать оздоровлению банковской системы благодаря усилению надзора за банками, увеличению долгосрочных депозитов, повышению доверия вкладчиков к системе гарантирования вкладов и банковской системы в целом. Выделены основные преимущества и недостатки подходов, основанных на критериях оценки рисков, с учетом мирового опыта, что позволит банковскому рынку стать более зрелым и конкурентоспособным. Определены критерии эффективности дифференцирования рисков, преимущества и недостатки каждого подхода.

Ключевые слова: оценка рисков, депозит, дифференцированные взносы, финансирование, система страхования, страхование вкладов.

ANNOTATION

In the article the international experience of differentiated contributions to the deposit insurance system; approaches and risk assessment criteria that will facilitate recovery of the banking system by strengthening supervision of banks, the increase in long-term deposits, increased confidence of depositors in the system guaranteeing depositors and the banking system as a whole. The main advantages and disadvantages of approaches based on risk criteria, taking into account international experience that will allow the banking market to become more mature and competitive. The criteria of efficiency differentiation of risks, advantages and disadvantages of each approach.

Keywords: risk assessment, deposit, differentiated assessments, financing, insurance, deposit insurance.

Постановка проблеми. Комплексний підхід до організації фінансування критично важливий для ефективної роботи системи страхування вкладів. Адже система страхування вкладів повинна мати всі механізми фінансування, потрібні для проведення негайних виплат за застрахованими вкладками у разі необхідності. Система повинна включати такі механізми, що сприяють швидкому задоволенню вимог вкладників. Не-

адекватність фінансування призводить до подорожчання процедури відшкодування, втрати довіри до всього механізму [2]. Існує ряд ризиків при забезпеченні фінансування, а саме такі, як одержання кредитів під гарантії, отриманих відрахувань банків за допомогою запозичень на ринку або поєднанням кількох способів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням проблематики підходів і критеріїв диференціювання ризиків займаються провідні вітчизняні та закордонні вчені-економісти, зокрема: Аш. Демирчук-Кунт, Джо Хортон, Люк Лейвен, Т.С. Смовженко, В.І. Огієнко, А.В. Турбанов та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на існування широкого набору підходів і критеріїв для диференціювання ризиків у банках та розрахунку премій на основі аналізу ризиків, обрання підходу буде ефективним за умови диференціації банків за категоріями ризиків, використання різних джерел інформації, більшою мірою орієнтованості на майбутнє.

Мета статті полягає у визначенні підходів, заснованих на якісних, кількісних або на поєднанні цих критеріїв, що забезпечить ефективність фінансування системи страхування в цілому. У даному дослідженні вирішується завдання відобразити переваги та недоліки підходів до забезпечення ефективності фінансування системи страхування вкладів, заснованих на критеріях оцінки ризиків, з врахуванням міжнародного досвіду.

Методологічною основою дослідження стали теоретико-методологічні підходи, засновані на якісних, кількісних або на поєднанні кількісних та якісних критеріїв, необхідних для системи диференційованих премій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Диференційована система вкладів – це система, в якій розрахунок розміру диференційованого збору проводиться шляхом зважування базової річної ставки збору за ступенем ризику [2]. Більшість систем страхування спочатку приймають систему з єдиною ставкою відрахувань для всіх банків, так як такі системи простіше розробити, впровадити, і вони не складні в управлінні. Однак такі системи часто критикують, оскільки вони не відображають рівень ризику в окремих

банках, який може загрожувати всій системі в цілому. Системи з єдиною ставкою відрахування частіше всього називають несправедливими, так як банки з низьким рівнем ризиків повинні платити такі самі страхові премії, як і установи, що приймають на себе високий рівень ризиків.

Перший етап у розробці системи диференційованих премій полягає у визначенні цілей і завдань, які необхідно виконати. Головне завдання більшості диференційованих систем – надати банкам стимули уникати надмірних ризиків і впровадити більш досконалий процес розрахунку страхових премій. Важливо також забезпечити послідовність та відповідність цілей диференціальної системи публічно заявленим завданням системи страхування вкладів.

Вперше система диференційованих страхових премій була введена Федеральною корпорацією страхування депозитів (FDIC) у 1993 р. В подальшому кількість таких систем постійно зростала і на даний час функціонує приблизно в 15 країнах. Серед країн, в яких впроваджено і успішно функціонують зазначені системи, Аргентина, Канада, Колумбія, Фінляндія, Франція, Перу, Португалія, Румунія, Тайвань і Туреччина. Також багато країн, мають намір про прийняття або зміцнення існуючої системи страхування вкладів, проявивши інтерес до поступового переходу до системи диференційованих страхових премій.

Необхідно врахувати, що диференційовані системи не обов'язково є придатними для всіх систем страхування вкладів у всі часи. Адже важко знайти правильні й прийнятні способи диференціювання ризиків, отримати достовірну, послідовну та своєчасну інформацію і гарантувати, що критерії рейтингу прозорі. Також для належного управління системою диференційованих страхових премій будуть потрібні ресурси.

Тому перш ніж впроваджувати систему диференційованих страхових премій, важливо провести аналіз стану економіки, організації банківської системи, суспільних очікувань і відношення до даного питання, стану пруденційного нагляду і регулювання, законодавчої бази, надійного бухгалтерського обліку та режиму розкриття інформації. У розробників процедур є широкий набір варіантів для розробки системи диференційованих премій, якщо зазначені показники стабільні. В деяких випадках стан економіки може не бути ідеальним, тому важливо визначити прогалини між існуючим становищем і бажаним, а потім провести ретельну оцінку наявних варіантів, так як введення системи диференціальних страхових премій не є універсальними ліками від головних хвороб і недоліків.

Наприклад, для ефективної роботи системи страхування та системи диференційованих страхових премій необхідно мати надійний бухгалтерський облік і фінансову звітність. Точна, надійна і своєчасна інформація, представлена у

звітності, може бути використана страховиком депозитів та іншими учасниками системи для прийняття рішень щодо видів ризику в банку. Надійний облік включає точну і значущу оцінку інформації в галузі вартості активів, оцінки кредитного ризику, резервів під втрати від позик, оцінки непрацюючих позик, позабалансових ризиків, достатності капіталу, а також прибутковості та рентабельності банківських операцій.

Важливо розуміти: навіть якщо прийнято рішення про те, що умови підходять для введення диференційованих премій, такі системи будуть найбільш ефективними, якщо вони стимулюють банки для управління ризиками і підтримуються ефективною системою раннього реагування і негайних наглядових заходів корегування для врегулювання проблем.

При розробці систем диференційованих страхових премій найбільшою проблемою є визначення способу диференціювання ризиків у банках. Є цілий ряд підходів, які в основному охоплюють методики, що виділяють завдання або кількісні фактори і/або більш суб'єктивну або якісну інформацію. Незважаючи на труднощі здійснення, підходи диференціювання ризиків і обчислення премій повинні бути максимально зорієнтовані на майбутнє.

Підходи, засновані на використанні кількісних критеріїв, зазвичай використовують фактичні вимірники або базуються на звітності для класифікації банків в цілях розрахунку премій. Деякі кількісні системи базуються на одному параметрі оцінки ризику, інші системи використовують поєднання декількох параметрів. Інформація зазвичай з'являється в ході перевірки банку на основі наглядових даних. Для зазначених систем зазвичай беруть до уваги наступні фактори:

- дотримання банком вимог центрального банку щодо капіталу та інших параметрів оцінки якості, кількості та достатності;
- якість і диверсифікація портфеля активів в балансі банку та поза балансом;
- достатність, волатильність та якість доходів банку;
- грошові потоки банку (балансові і позабалансові) та здатність залучати достатнє фінансування своєчасно і за розумною ціною;
- стабільність і диверсифікація джерел фінансування;
- схильність до ризику зміни процентної ставки і, де це можливо, курсового та валютного ризиків.

Зазвичай один або поєднання декількох кількісних факторів використовують для диференціювання ризиків у банках. Найбільш вагомий – достатність капіталу. Капітал є первинною подушкою, яка реагує на негативні зміни в якості активів і доходів банку. Хоча капітал дуже важливий фактор, інші кількісні критерії також приймаються до уваги, наприклад, прибутковість, яка вносить свій вклад у здатність

банку підтримувати необхідну достатність. Інформація часто з'являється безпосередньо від банків на основі загальноприйнятих у галузі принципів бухгалтерської звітності, і банкам присвоюються рейтинги на основі різних критеріїв або зіставлень з групою рівних.

Інший кількісний підхід, який використовується для розрахунку премій, заснований на оцінці прогнозованих втрат. Прогнозовані втрати залежать від ймовірності банкрутства банку, загального ризику для всієї системи страхування вкладів і розміру втрат, які можуть перекластися на страховика депозитів у разі банкрутства банку.

Переваги використання в основному кількісних підходів для диференціювання банківських ризиків полягають у тому, що вони базуються на об'єктивних факторах і даних і вважаються прозорими і менш схильні до розбіжностей у порівнянні з більш суб'єктивними підходами. Їх головний недолік в тому, що їх ефективність залежить від своєчасної, високоякісної, послідовної і надійної інформації, яку важко одержати в багатьох фінансових системах. Наприклад, у разі використання моделі оцінки прогнозованих втрат у багатьох країнах просто відсутній достатній історичний досвід банкрутств і втрат для точного розрахунку параметрів. Інший недолік – більшість кількісних методів надають інформацію про фінансовий стан банку в минулому, і вони менш ефективні у наданні головних показників прогнозу банківських ризиків на майбутнє.

Підходи, що базуються на якісних критеріях, зазвичай залежать від декількох факторів, на основі яких проводиться класифікація банків на різні групи для оцінки рівня страхової премії. Основний метод базується на рейтинговій оцінці та інформації, такій як: дотримання нормативних документів, стандартів, внутрішніх регламентуючих документів, інших вимог наглядового органу або страховика депозитів. Зазначені оцінки призначаються для отримання думки про поточний фінансовий стан банку, його ключових бізнес-практик, а також деякому прогнозу майбутнього фінансового стану ризиків. Перевірки включають зовнішній і внутрішній моніторинг або поєднання обох способів, а отримана інформація вважається конфіденційною для всіх учасників процесу для забезпечення фінансової стабільності.

Критерії оцінок в різних країнах різні, але найбільш поширеною у світі вважається методика CAMEL.

За методикою CAMEL кожен банк проходить внутрішню перевірку, та оцінка відбувається на основі п'яти загальних показників: капітал, якість активів, управління, прибутковість і ліквідність. У спробі зосередити більшу увагу системи на аналізі ризиків був доданий шостий показник, що відноситься до аналізу чутливості кон'юнктури, – CAMEL(S). Кожен компонент оцінюється за шкалою від 1 (кращий) до 5 (найгірший).

Методика, яка прийнята у 1997 р. у Франції для оцінки фінансових установ, так звана система «організація посилення превентивних заходів» (ORAP), являє собою багатофакторний аналіз стану окремого банку. Система працює в рамках стандартної і формалізованої структури, рейтинги 14 компонентів: коефіцієнти пруденційного нагляду, балансові та позабалансові операції, прибутковість та різні критерії оцінки якості (акціонери, менеджмент і внутрішній контроль). Кожен компонент оцінюється за шкалою від 1 (кращий) до 5 (найгірший). Компонентні рейтинги конвертуються у композитний рейтинг з аналогічною шкалою від 1 до 5. Хоча зазначені критерії включають кількісні складові, вони мають високий рівень суб'єктивного судження при визначенні якісних факторів, таких як якість менеджменту.

Система диференційованих премій може використовувати додаткові дані за якістю, іменована як «інша інформація». До неї відноситься: інформація, отримана від наглядового органу банку або споріднених компаній, рейтинги незалежних агентств, точка зору аналітиків банківської галузі та інших експертів, рейтинги материнської компанії, процентні ставки банків та міжбанківського ринку, ринкові індекси, такі як зміни цін на акції і будь-яка інша інформація. Проте використання «іншої інформації» для допомоги в класифікації банків має суб'єктивний характер. Страховик повинен винести своє судження про те, чи може той чи інший факт мати серйозний вплив на операції і стабільність банку. Крім того, послідовна і подібна інформація може бути в наявності не для всіх банків.

Перевага підходів, заснованих на якісних критеріях, полягає в тому, що вони можуть надати важливу інформацію за поточними і майбутніми видами ризику, оскільки неможливо визначити їх за допомогою одних кількісних факторів. Проте недоліком таких систем є їх менша прозорість і необхідність використовувати судження в більшій мірі порівняно з кількісними методами. Це часто призводить до апеляцій з приводу присвоєного рейтингу, і в разі заперечення банком можуть бути труднощі в захисті правильності рішення. Також якісні системи самі по собі не враховують належною мірою важливі кількісні фактори (наприклад, достатність капіталу).

Для присвоєння рейтингів використовуються також комбіновані підходи, що базуються на поєднанні кількісних і якісних параметрів. Комбінований метод використовувався найбільш часто. Наприклад, Аргентина, Канада, Франція, Тайвань і США використовували такий підхід у своїх системах диференційованих премій.

В Аргентині всі установи сплачують базові відрахування страховику депозитів, а також здійснюють додаткові відрахування, які визначаються на основі комбінованої якісної та кіль-

кісної методики розрахунку диференційованих премій. Додаткова диференційована премія, розрахована для кожної установи, бере до уваги такі фактори, як: присвоєний наглядовим органом рейтинг CAMEL і показники надлишковості або нестачі капіталу в порівнянні з встановленими вимогами щодо її мінімального рівня, а також якості кредитного портфеля.

Корпорація страхування депозитів Канади (CDIC) запровадила систему диференційованих страхових премій у 1999 р., вона включає близько 14 окремих якісних і кількісних параметрів оцінки. Кількісні індекси, такі як достатність капіталу, волатильність доходів і коефіцієнти концентрації, становлять до 60% рейтингу, в той час як якісні параметри – рейтинги наглядового органу – становлять решту 40%. Система має чотири категорії страхових премій, де 1 – кращій і 4 – для установ з найнижчим рейтингом.

Система диференційованих страхових премій Франції, введена в 1999 р., заснована на комбінації коефіцієнтів пруденційного і фінансового аналізу ризиків, які застосовуються по відношенню до суми депозитів кожної установи. Додатково використовується показник «синтетичного ризику», який заснований на чотирьох критеріях – платоспроможність, рентабельність, диверсифікація ризиків та трансформація строків погашення. Чотири критерії мають рейтинги – від 1 (кращій) до 3 (найгірший), і премії розраховуються за окремою формулою.

В деяких системах кількісний критерій має однакову вагу з більш суб'єктивним критерієм, таким як рейтинги перевірок. В інших країнах якісний критерій має меншу вагу в порівнянні з кількісним. У результаті банки, що отримали суб'єктивні оцінки, можуть почувати себе менш комфортно навіть у ситуації, коли суб'єктивна або якісна оцінка (наприклад, якість управління), може стати одним з найбільш ефективних показників ризику.

Переваги комбінованої системи полягають у тому, що вона може бути ефективним і всеохоплюючим методом оцінки ризиків банків. З усіх розглянутих критеріїв тільки комбінована система враховує широкий діапазон інформації, що допомагає провести оцінку видів ризику. Головний недолік – вона передбачає високий рівень вимог до інформації, тому більше схильна до негативних викликів порівняно з кількісним критерієм.

Прийняття системи диференційованих страхових премій вимагає від розробників стратегії забезпечити орган страхування депозитів необхідними правами, ресурсами та інформацією для належного й ефективного управління системою.

Існують підходи, в яких необхідна інформація обмежується тим об'ємом, який вже є в наявності в учасників системи. Однак зазначених обсягів може бути недостатньо для потреб ефективної системи диференційованих страхо-

вих премій. Очевидно, що необхідно зберігати баланс між вимогою надати необхідну інформацію для класифікації банків за рівнем страхових премій і створенням додаткового непотрібного тягаря на установи підвищеним попитом на інформацію.

У випадках, коли установа по страхуванню вкладів не отримує інформацію безпосередньо від установ, а спирається на дані наглядового органу, необхідно мати чинні угоди, згідно з якими органу страхування надається отримана, підтверджена аудитом і своєчасна інформація, необхідна для управління системою диференційованих страхових премій.

Слід також звернути увагу на те, щоб інформація системи була перевірена на точність і послідовність для всіх банків і в часі. Для цього, можливо, буде необхідно розробити стандарти звітності, а також може знадобитися верифікація інформації в процесі внутрішніх перевірок. Використання перевіреної аудитом інформації може сприяти високій точності системи диференційованих премій, а також зниження надлишкового адміністративного тягаря на банки – учасників системи страхування.

Що стосується своєчасності інформації, вона, по можливості, повинна відображати поточні види ризиків у банках. Враховуючи, що ризики банків постійно змінюються, було б ідеально проводити оцінку параметрів на постійній основі. Однак вимоги до ресурсів і витрати на адміністрування та підготовку звітності такої системи роблять завдання для її здійснення практично нереальним. Тому багато систем диференційованих страхових премій засновані на єдиному періоді визначення видів ризику, наприклад, датою відліку можна вважати фінансову інформацію, завірену аудитором на кінець фінансового року.

При розробці системи диференційованих страхових премій важливо прийняти рішення про кількість категорій. Використання великої кількості категорій має перевагу в тому, що відмінності між окремими категоріями нівелюються і дозволяють в результаті провести більш значне диференціювання ризиків. Це полегшує диференціювання банків у відповідності з присвоєним рейтингом і має переваги в ситуації, коли потрібно класифікувати велику кількість різних банків. Крім того, використання великої кількості категорій може призвести до зменшення кількості запитів від банків про перегляд рішення. З іншого боку, велика кількість категорій може ускладнити систему, а також привести до зниження значущості стимулів для банків переходити з однієї категорії в іншу.

При визначенні ставок страхових премій у відповідності з присвоєною категорією слід звернути увагу на те, щоб встановлені ставки забезпечували потреби фінансування системи страхування вкладів і стимулювали стабільну практику ризик-менеджменту в банках. Першим кроком має стати визначення загальних

потреб фінансування страховика депозитів і доходів від відрахувань. В більшості випадків країни, що впроваджують систему диференційованих страхових премій, в якості своєї первинної мети вказували введення більш серйозних стимулів для банків, а не збільшення загальних доходів від премій. Фактично загальні доходи від страхових премій в рамках системи диференційованих внесків можуть бути згодом нижче завдяки позитивним стимулам, наданими банкам для вдосконалення практики ризик-менеджменту. В якості частини процесу стимулювання всі банки повинні платити премії, навіть якщо вона дуже низька, так як всі банки зобов'язані покривати вартість страхування вкладів. Банки та їх клієнти безпосередньо отримують вигоду від участі в ефективній системі страхування вкладів, так як кожен банк незалежно від стабільності його положення представляє певний ризик для страховика.

Для оцінки рейтингу в цілях нарахування кожної категорії премій різні системи диференційованих премій провели стимуляцію процесу присвоєння категорій для визначення впливу на загальну суму отриманих внесків, а також щоб дізнатися, яким чином це відбивається на загальних результатах фінансування страховика депозитів. Слід мати на увазі, що спред між різними категоріями премій повинен бути як можна більший, щоб стимулювати банки вдосконалювати практику ризик-менеджменту.

Запровадження системи диференційованих страхових премій може підняти питання про потенційний ефект дестабілізації у зв'язку з нарахуванням більш високих премій на банки, які вже мають проблеми. Одним з підходів до вирішення зазначеного питання може бути поетапне впровадження системи з попереднім повідомленням банків про те, коли і яким чином будуть реалізовані окремі етапи. Для адаптації банків з низьким рейтингом можна передбачити перехідний період, в якому фактично всі банки отримують переважне право опинитися в категорії з низькою премією. Зазначений спосіб дає перевагу зменшити вплив на слабкі банки шляхом первісного збільшення премій, але в той же час зберігає для них стимули поліпшити свої рейтинги через певний період часу.

Так, наприклад, для полегшення процесу впровадження своєї системи диференційованих премій корпорація страхування Канади (CDIC) ввела перехідний механізм на перші два роки свого плану. У перший рік перехідного періоду сумарний кількісний рейтинг кожного банку був скорегований шляхом підвищення на 20%. Протягом другого року – сумарний рейтинг був скорегований підвищенням на 10%. Протягом третього і наступних років зазначені коригування відсутні.

При розробці системи диференційованих премій необхідно приділити увагу питанням прозорості інформації, ступеня її відкритості для суспільства і конфіденційності рейтингів.

У різних країнах зазначена практика різна, на неї можуть впливати рівень культури, законодавча система, розмір, стан і рівень розвитку фінансової системи і попередній досвід з проблемними банками.

Прозорість означає, що інформація про систему та її операціях надається її учасникам і зрозуміла для них. Якщо система диференційованих страхових премій максимально прозора і надана інформація має своєчасний, послідовний і точний характер – це сприяє зміцненню звітності, стабільності управління і функціонування системи.

Рівень відкритості інформації для суспільства за категоріями премій або рейтингам може зробити істотний вплив на ефективність системи. Розкриття для суспільства інформації про результати присвоєння банку рейтингу допоможе зміцнити дисципліну і буде додатково стимулювати банки до поліпшення результатів у майбутньому. Однак відкритість інформації може мати негативні наслідки, пов'язані з наданням специфічної інформації по конкретному банку про присвоєний рейтинг і категорії премії. У разі якщо банк зіткнувся з серйозними проблемами (тобто і це відображено в оцінці присвоєної премії), таке розкриття може погіршити зусилля по врегулюванню проблем і підірвати довіру до фінансової системи. Хоча у застрахованих вкладників може і не бути серйозних стимулів використовувати дану інформацію, незастраховані вкладники та інші кредиторі можуть забрати свої кошти з установи з низьким рейтингом. Слід визнати той факт, що інформація, яка використовується для присвоєння рейтингу, зазвичай базується за певний проміжок часу. Звідси було б несправедливим по відношенню до банку і не зовсім правильною інформацією по відношенню до вкладників та інших кредиторів мати на увазі, що присвоєна категорія, що мала місце кілька місяців тому, є точним відображенням стану банку, який вже, можливо, зумів виправити недоліки і підвищити рейтинг в подальшій оцінці. Нарешті, відкритість інформації змогла б посилити юридичну відповідальність органів нагляду, регулювання і страхування вкладів.

З іншого боку, банки з високим рейтингом можуть використовувати розкриття інформації про свою категорію для залучення додаткових вкладників і бізнесу взагалі. Також якщо банки стоять перед фактом, що їх рейтинг і його окремі компоненти можуть бути розкриті, вони можуть бути стриманими щодо підтримки впровадження такої системи премій.

Крім того, більшість органів страхування вкладів не отримують необхідну для системи диференційованих премій інформацію безпосередньо, тому повинні покладатися на інформацію наглядового чи регулюючого органу. У таких випадках у рішенні про розкриття інформації слід враховувати політику відомств і будь-які положення про конфіденційність, що

відносяться до відкритості інформації, отриманої від банків.

Висновки. Аналіз міжнародного досвіду диференційованих внесків у системі страхування вкладів свідчить, що підвищення рівня відкритості інформації для суспільства за категоріями премій або рейтингам може зробити істотний вплив на ефективність системи. Жодна система диференційованих премій не є досконалою, і набутий досвід її операцій може дозволити проводити подальше вдосконалення. Проведене дослідження свідчить, що розробникам системи диференційованих страхових премій необхідно встановити баланс між бажанням просувати звітність, дисципліну і здоровий менеджмент шляхом відкритості й забезпечення необхідної конфіденційності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» № 4452-VI від 23.12.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 50. – 564 с.
2. Система гарантування вкладів в Україні : [монографія] / За заг. ред. д-ра екон. наук Т.С. Смовженко. – Львів : Львівський банківський інститут БУ, 2004. – 255 с.
3. Ціна опціону та корпоративні зобов'язання // Політекономія. – 1973. – № 81.
4. Оцінка страхування вкладів корпорації FDIC з використанням ціни опціону // Гроші, кредит та банківська справа. – 1984. – № 16.
5. Корпорація «Страхування депозитів Канади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cdic.ca/home/Pages/default.aspx>.
6. Garcia G.G.H. Deposit insurance: a survey of actual and best practices. – IMF working paper 99/54. – 1999.
7. Рисін В.В. Польська система гарантування депозитів / В.В. Рисін // Вісник НБУ. – 2002. – № 4. – С. 40
8. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : ЦНД НБУ, Знання, 2011. – 504 с.
9. Науменкова С.В. Сучасний стан і проблеми співпраці банків і страхових організацій в Україні / С.В. Науменкова, В.І. Міщенко // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць. – 2010. – № 38. – С. 143–146.
10. Ронн Е., Верма А. Ціна страхування вкладів на основі корекції ризику: модель, заснована на опціоні / Е. Ронн, А. Верма // Фінанси. – 1986. – № 41.
11. Безвух С.В. Механізм створення і складові елементи системи захисту банківських вкладів суб'єктів господарювання / С.В. Безвух // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 3(12). – С. 179–182.